

versetzt, selbst Massnahmen polizeilicher Art, wie sie Schutzhaft, Konzentrationslager, Vorbeugungs- und Verwahrungshaft darstellen, . . . anzuordnen und durchzuführen. Die damit verbundene Machtfülle würde zu leicht die Versuchung erwecken, solche Massnahmen in grösserem Umfang gegen NSB'er und sonstige als deutschfreundlich bekannte Kreise der niederländischen Bevölkerung in Anwendung zu bringen.'

Wimmers ambtenaar achtte 'diese Erwägungen durchaus überzeugend'¹ – wij niet. Wel te verstaan: dat Harster er groot bezwaar tegen had, Nederlandse autoriteiten het recht te geven, Nederlanders naar een Nederlands concentratiekamp te sturen, kunnen wij ons indenken, maar dat van dat recht door de NSB'er Schrieke, geadviseerd door procureurs-generaal die alle vijf eveneens NSB'er waren, misbruik gemaakt zou worden ten nadele van NSB'ers, lijkt ons een gezocht, ja irreeël argument. Hoe dat zij, het verdient de aandacht dat een *Nederlands* concentratiekamp aan Nederland bespaard bleef door het ingrijpen van de *Duitse* bezetter in de persoon van de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*; Hirschfeld, Louwes en Schrieke kregen geen verlof, hun denkbeeld uit te voeren, m.a.w. zij bleven hoofdzakelijk afhankelijk van de Nederlandse rechter die, al vonden zij diens vonnissen ook te mild², in elk geval in '41 al in een groot aantal gevallen gevangenisstraf opgelegd had. En wat bleek? De ruimte ontbrak om die straffen te doen uitzitten.

★

Afgezien van het Rijksasyl voor Psychopaten in Avereest (Overijssel) was vóór de bezetting in de Rijkswerkinrichting te Veenhuizen (Drente) en in de drie-en-dertig Strafgedetineerden en Huizen van Bewaring³ plaats voor ruim vijfduizend gedetineerden. Vóór de bezetting had men er ruimte over: per 1 januari '40 bedroeg het totaal aantal gedetineerden vierduizendvijfhonderd-vier-en-twintig. Tijdens de bezetting ging het stijgen. Wel nam het aantal door de Nederlandse overheid gedetineerden aanvankelijk af (per 1 januari '41 waren het er vierduizenddriehonderd-vijf-en-dertig), maar daar kwamen de door de Duitsers gedetineerden bij. Om hen voorlopig op te bergen werden in de zomer van '40 de Cellenbarakken te Scheve-

¹ Notitie, 30 juni 1942, van *VuJ* (Seiffert) aan *FiWi*, *Abt. Preisbildung* (*FiWi*, *Abt. Preisbildung*, 7 B 2 e V). ² Minstens één economische rechter werd in de lente van '42 wegens zijn te milde vonnissen op last van het *Reichskommissariat* ontslagen.

³ Deze bevonden zich in alle provinciale hoofdsteden alsmede in Alkmaar, Almelo, Amsterdam, Breda, Dordrecht, Roermond, Rotterdam, Tiel en Zutphen.